

Primer, persones

Anomenar-los ?discapacitats? a seques els retrata com això, com un defecte ambulant

Foto: Roberto Ortega

Fa uns dies, el setmanari L'Informador de Martorell publicava en primera plana la notícia sobre la construcció d'una residència per a discapacitats; aquest era el titular literal: ?Nova residència per a 48 discapacitats a Martorell?. No conec de prop ningú d'aquest col·lectiu i vaig llegir la bona notícia sense trobar-hi res d'estrany; fins que aquest divendres, algú que porta tota la vida treballant amb ells em va fer parar atenció en un petit detall que, de fet, no ho és gens, de petit. Anomenar-los ?discapacitats?, així, a seques, els retrata com això, com un defecte ambulant, quan no cal dir (o potser sí) que són moltes altres coses.

Vaig entendre l'argument, però no ho acabava de veure del tot clar. Al cap i a la fi la discapacitat era el tret comú que tenien totes les persones que viurien en aquella nova residència i, a la que et descuides, la infausta correcció política et porta a fer servir expressions absurdes que només intenten amagar la realitat. Aleshores la meva interlocutora em va fer notar que, tal com he escrit un parell de línies més amunt, els qui viurien en aquella llar serien ?persones?, una paraula que no figurava en el titular de la notícia i que fins ara no havia aparegut en aquest escrit. ¿Que hi era implícita? esclar, però potser en casos com aquest cal deixar estar els implícits i ser com més explícits millor.

¿És el mateix parlar de ?48 discapacitats? que de ?48 persones discapacitades?? D'entrada pot

semblar que sí, i per tant no val la pena gastar una paraula més i a sobre haver de reduir la mida de la font del titular. Però no ho és. No dius ben bé el mateix, només llegint-ho en veu alta ja s'aprecia la diferència (feu la prova): el substantiu ?persones? pren rellevància i afegeix a l'expressió un significat que l'adjectiu ?discapacitats? tot sol no ofereix; ens remarca i ens recorda que, sobretot i abans que res, estem parlant de persones.

I, posats a afegir-hi paraules, per què no provem amb una senzilla preposició? ?Amb?, són només tres lletres més i, de retruc, ens n'estalviem dues en l'adjectiu: ?48 persones amb discapacitat?, no ens cansarem gaire més escrivint-ho i no caldrà ni reduir la font. I què hi guanyem? Molt. La preposició ens fa saber que la discapacitat és només una característica d'aquella persona. ?Una? característica, no pas ?la? característica. En tenen moltes altres, moltes capacitats que, no cal dir-ho (o potser sí), guanyen per golejada a la discapacitat.

Ja que hi som, podríem continuar afegint-hi adjectius com ?intel·lectual? per concretar el tipus de discapacitat de la qual parlem, però em sembla que la idea ha quedat prou clara, i tampoc es tracta d'explicar-ho tot a la primera, ni d'amargar la vida al redactor.

Així i tot, encara m'assaltaven alguns temors sobre si m'estava rendint a la correcció política (i si, tot d'una, començava a dir coses estranyes com ?portavoza??), però els temors es van esvair en llegir el posicionament de Plena Inclusión, l'organització que representa a Espanya les persones amb discapacitat intel·lectual. Ells mateixos advoquen per no fer servir expressions ambigües, com ?capacitats diverses? o ?diversitat funcional?, que no volen dir res (tothom té capacitats diverses, fins i tot alguns futbolistes) i que acaben confonent i amagant una realitat que no pretenen amagar de cap manera. Al contrari, saben que tenen una discapacitat, i que el que cal no és disfressar-ho, sinó deixar-ho ben clar: és el primer pas per intentar minimitzar-la i potenciar les moltes altres capacitats que també tenen. Per això proposen que se'ls anomeni persones amb discapacitat intel·lectual o del desenvolupament.

Diu la dita que el nom no fa la cosa, però aquí ja ha quedat prou clar que no parlem de coses, sinó de persones, i potser sí que el nom pot fer-les de més o de menys. I, al capdavall, ells sabran millor que ningú com cal anomenar-los. El llenguatge no és innocent, les paraules poden ajudar o perjudicar (malauradament, fins i tot poden portar gent de pau a la presó); així que, tant per tant, per què no mirem que els ajudin?